

Dědické řízení

Je-li sporné, zda určitá věc patří do pozůstalosti, může se dědic, který neodmítl dědictví, domáhat určení, že zůstavitel byl ke dni úmrtí vlastníkem této věci. Dědicové se až do ukončení dědického řízení nemohou domáhat určení, že jsou spoluvlastníky věci.

Je-li sporné, zda určitá věc patří do pozůstalosti, může se dědic, který neodmítl dědictví, domáhat určení, že zůstavitel byl ke dni úmrtí vlastníkem této věci. Dědicové se až do ukončení dědického řízení nemohou domáhat určení, že jsou spoluvlastníky věci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2121/2001, ze dne 13.3.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A) J. P., a B) M. Š., zastoupených advokátem, proti žalované M. B. & J. K., komanditní společnost, zastoupené advokátem, o určení vlastnictví k nemovitostem, vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp. zn. 6 C 184/98, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 6. března 2001, č. j. 13 Co 903/99-144, ve znění usnesení ze dne 7. listopadu 2001, č. j. 13 Co 903/99-164, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobci se domáhali určení vlastnického práva k pozemkům uvedeným níže, s tím, že tyto pozemky byly vydány jejich rodičům v restituci rozhodnutím Okresního pozemkového úřadu v K. z 13. 1. 1992, č. j. RP 2894/91, které nabylo právní moci 17. 2. 1992. Žalovaná uvedené pozemky získala na základě kupní smlouvy uzavřené s F. n. m. Č. r. 30. 6. 1992, tedy v době, kdy se již ve vlastnictví státu nenacházely; poté byla v katastru nemovitostí zapsána jako jejich vlastníkem. Katastrální úřad v S. sice 15. 2. 1995 zrušil vklad práva žalované k uvedeným nemovitostem, ale žalobce, jako dědice pozemků po rodičích, do listu vlastnictví jako jejich vlastníky nezapsal s odůvodněním, že tak může učinit toliko na základě notářského zápisu či pravomocného rozsudku. Proto ohledně sporných pozemků žalobci podali soudu žalobu na určení svého vlastnického práva.

Okresní soud v Klatovech (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 22. června 1999, č. j. 6 C 184/98-114, určil, „že podílovými spoluvlastníky pozemkové parcely p. č. 331 o výměře 2.676 m², pozemkové parcely p. č. 369/3 o výměře 7.946 m², pozemkové parcely p. č. 369/4 o výměře 2.621 m² a pozemkové parcely p. č. 358/2 o výměře 480 m², vše v k. ú. D., jsou J. P. a M. Š., a to každý jednou polovinou“. Dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze skutečností tvrzených a prokázaných žalobci a dospěl k závěru, že žalovaná vlastnictví ke sporným nemovitostem nemohla nabýt.

Krajský soud v Plzni jako soud odvolací rozsudkem ze dne 6. března 2001, č. j. 13 Co 903/99-144, ve

znění usnesení ze dne 7. listopadu 2001, č. j. 13 Co 903/99-164, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o nákladech řízení. Ve smyslu článku 15 přechodných a závěrečných ustanovení zákona č. [30/2000](#) Sb. postupoval podle občanského soudního řádu účinného před jeho novelizací provedenou uvedeným zákonem (dále jen „OSŘ“). Neztotožnil se však se závěrem soudu prvního stupně, že žalobci byli ve sporu aktivně legitimováni. Konstatoval, že neprokázali, že by na ně vlastnické právo k předmětným nemovitostem přešlo. Na základě zjištění vyplývajících z dědických spisů, týkajících se jejich rodičů, i s odkazem na § 460 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“), uzavřel, že žalobkyně B) dědictví odmítla a to nabyla její dcera. Ani žalobce A) nemohl prokázat, že na něj vlastnictví předmětných nemovitostí dědictvím přešlo, neboť tyto nemovitosti nebyly v dědickém řízení projednány. Otázka, zda rodiče žalobců byli či nebyli vlastníky sporných nemovitostí, nebyla předmětem řízení.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání. Namítají, že se odvolací soud nezabýval podstatou věci, když se soustředil toliko na obsah dědických spisů po rodičích žalobců. Za nesprávný pokládají především jeho závěr, že by předmětem řízení nebyla otázka, zda rodiče žalobců byli či nebyli vlastníky sporných nemovitostí. V tomto směru odkazují na řízení u Okresního pozemkového úřadu v K. Pokud jde o dědické řízení, pak z protokolu o předběžném šetření plyne, že do soupisu majetku nebylo možno zahrnout předmětné nemovitosti, neboť o určení vlastnictví k nim probíhalo soudní řízení. K němu bylo předloženo potvrzení notářky, z něhož jednoznačně vyplývalo, že jedinými zákonnými dědici byli žalobci. Notářka činila u soudu opakovaně dotazy na výsledek soudního řízení, protože v rámci dědického řízení nemohla o sporných pozemcích rozhodnout, když na listu vlastnictví v té době byla jako vlastnice pozemků zapsána žalovaná. Dědictví proto také bylo vypořádáno bez uvedených pozemků. Žalobkyně B) skutečně odmítla dědictví po své matce i otci ve prospěch své dcery, když ale předmětem dědění zmíněné pozemky ze shora uvedených důvodů nebyly. Žalobci proto nemohli postupovat jiným způsobem, než podat žalobu na určení vlastnického práva ke sporným pozemkům, přičemž, s ohledem na existující potvrzení státní notářky shora uvedené, byli k vedení sporu aktivně legitimováni. Navrhují, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalobců zamítl. Poukazuje na průběh řízení o dědictví, jak plyne z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, a ve vztahu k odmítnutí dědictví žalobkyní B) odkazuje na § 466 ObčZ s tím, že dědic nemůže dědictví odmítnout jen z části. Dědické řízení po rodičích žalobců bylo usnesením z 29. 11. 1999 vypořádáno bez předmětných pozemků, a žalobci tudíž nebyli v řízení aktivně legitimováni.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné.

Právní úvahy odvolacího soudu jsou správné, dovolací soud s nimi souhlasí a k věci dodává: V případě, že je sporné, zda určitá věc patří do pozůstalosti, může se dědic, který neodmítl dědictví, domáhat určení, že zůstavitel byl ke dni úmrtí vlastníkem této věci (viz rozsudek Nejvyššího soudu publikovaný pod č. C 866 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaného v nakladatelství C. H.Beck, podobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1897/98,

publikovaný v Soudních rozhledech 6/2001, a rozsudek ze dne 31. 7. 1997, sp. zn. 2 Cdon 223/96, publikovaný v Soudní judikatuře 6/1998). Dědicové se však až do ukončení dědického řízení nemohou domáhat určení, že jsou spoluvlastníky věci. Smrt je právní skutečností, která má za následek univerzální sukcesi, a to na základě hmotněprávních ustanovení upravujících dědické právo. Podle § 460 ObčZ se dědictví nabývá smrtí zůstavitele. K nabytí dědictví zůstavitelovým dědicem však nedochází jen na základě smrti zůstavitele. Právní úprava dědického práva vychází z principu ingerence státu při nabývání dědictví (srov. § 175a a násl. OSŘ); předpokládá mimo jiné, že dědictví po každém zůstaviteli musí být soudem projednáno a rozhodnuto, že řízení o dědictví se zahajuje i bez návrhu a že v dodatečném řízení o dědictví musí být projednán také majetek, který při původním projednání a rozhodnutí dědictví nebyl znám (nebyl zjištěn). Podle usnesení soudu o potvrzení dědictví nebo o vypořádání dědiců (srov. § 175q OSŘ) se pak nabývá dědictví s účinností ke dni smrti zůstavitele. V době od smrti zůstavitele až do potvrzení dědictví nebo vypořádání dědiců pravomocným usnesením soudu tu nemůže být jistota, s jakým výsledkem řízení o dědictví skončí, zejména, kdo se stane zůstavitelovým dědicem a jak bude vypořádáno dědictví mezi více zůstavitelovými dědici (viz rozsudky Nejvyššího soudu publikované pod č. C 494, C 649 a C 747 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu); není tu tedy ani jistota, kdo je vlastníkem věcí z pozůstalosti, příp. jaké jsou spoluvlastnické podíly dědiců.

Určovací žaloba dědice, který dědictví odmítl, v této souvislosti již vůbec nepřichází do úvahy, neboť určení vlastnictví zůstavitele nemá na právní postavení takového dědice žádný vliv a tento dědic tak nemá na určení naléhavý právní zájem [§ 80 písm. c) OSŘ].

Neobstojí ani tvrzení dovolatelů, že předmětem řízení bylo vlastnictví jejich rodičů ke sporným nemovitostem. Předmětem občanského soudního řízení je žalobci uplatněný procesní nárok, který je vymezen předmětem (žalobním petitum) a základem, který tvoří právně relevantní skutečnosti, na nichž žalobce svůj nárok zakládá (rozsudek publikovaný pod C 1103 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). V dané věci žalobci v žalobním petitu vymezili jako předmět řízení určení jejich tvrzeného podílového spoluvlastnictví ke sporným nemovitostem. Otázku, zda spoluvlastníky byli i jejich rodiče ke dni úmrtí, by bylo možno řešit jen jako předběžnou otázku, nešlo však o předmět řízení.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ v posuzované věci není dán. Vady řízení uvedené v § 241 odst. 3 písm. a) a b) OSŘ, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly dovolateli tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta před středníkem).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)

- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)